

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

CALIFICAREA INFRAȚIUNILOR

CURRICULUM

FORMATORI:

Anatolie DONCIU,
Prorector al USEM,
doctor în economie, conferențiar universitar

Vladimir HOLBAN,
Șef Secției instruire inițială, INJ

CHIȘINĂU - 2012

I. PRELIMINARII

Una dintre principalele direcții ale preocupărilor specialiștilor din domeniul penal este stabilit prin însăși finalitatea legii penale, și anume: apărarea ordinii de drept împotriva faptelor socialmente periculoase, care aduc atingere acestei ordini. Un rol important în procesul de adaptare a mijloacelor de protecție socială la standardele naționale și internaționale a politicii penale, în raport cu modificarea și evoluția relațiilor sociale, îl joacă teoria calificării infracțiunilor.

În general, prin „aplicarea legii penale” se are în vedere adoptarea și fixarea deciziei privind existența sau inexistența circumstanțelor de fapt stabilite în norma penală corespunzătoare, precum și privind determinarea sau nedeterminarea măsurii cu caracter juridico-penal, care se conține în această normă.

Aplicarea legii penale reprezintă prin sine o activitate multidirecțională a organelor de drept care constă în soluționarea numeroaselor probleme, principalele dintre care sunt:

- a) aprecierea juridico-penală a faptei;
- b) aplicarea pedepsei;
- c) liberarea de răspundere penală și pedeapsă;
- d) aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ față de minori;
- e) aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.

Aprecierea juridico-penală a faptei este constituită din două componente:

- 1) delimitarea infracțiunii de alte fapte ilegale sau imorale;
- 2) calificarea infracțiunii.

În activitatea practică de aplicare a legii penale aceste două componente sânt îmbinate, însă, în teoria dreptului penal ele sânt abordate separat.

Importanța acestei divizări este condiționată de faptul că atestarea caracterului nepenal al faptei exclude necesitatea soluționării celorlalte probleme de drept penal.

În opoziție, în ipoteza atestării caracterului penal al faptei apare necesitatea primară de a încadra juridico-penal (califica) infracțiunea, adică de a stabili corespunderea acestei fapte semnelor unei componente de infracțiune concrete.

Calificarea infracțiunii constituie, după caz, fundamentul pentru stabilirea pedepsei, liberarea de răspundere și pedeapsă penală, aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical sau educativ.

Luând în considerație cele menționate mai sus, constatăm că calificarea infracțiunilor reprezintă baza aplicării legii penale în practica judiciară.

Tragerea la răspundere penală sau represiunea penală de alt gen presupune existența unui temei de drept și a unui temei de fapt. În această ordine de idei, sub aspectul de drept, urmează de constatat existența unei norme în Partea Specială a Codului penal, care incriminează sau stabilește în calitate de infracțiune o anumită faptă. Sub aspect de fapt, necesită de constatat, în primul rând, că fapta la care norma se referă a fost săvârșită.

Calificarea infracțiunii în dreptul penal echivalează, în general vorbind, cu operațiunea de identificare a normei din Partea Specială a Codului penal, aplicabile în cazul dat. În alți termeni, calificarea infracțiunii constituie introducerea faptei în tiparul normei din legea penală.

Scopul studierii acestei discipline constă în familiarizarea audiențelor cu instituțiile principale ale calificării infracțiunilor, baza juridică a încadrării juridico-penale în procesul calificării infracțiunilor, calificarea unor forme speciale ale activității infracționale, calificarea pluralității de infracțiuni, precum și cu concurența normelor penale în procesul calificării infracțiunilor.

În contextul formării profesionale a judecătorilor și procurorilor, disciplina „Calificarea infracțiunilor” ocupă un loc determinant reieșind din faptul că viitorul specialist capătă abilități în vederea analizei, interpretării și aplicării corecte a normelor de drept penal.

Or, esența principiului legalității (statuat în art.3 CP RM) constă în aplicarea strictă a legii penale. Dezvoltând această idee, art.1 din Codul de procedură penală stabilește că orice

persoană, care a săvârșit o infracțiune, trebuie să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată nu trebuie trasă la răspundere penală și condamnată.

Calificarea greșită a infracțiunilor poate aduce atingeri grave justiției penale. În cele mai frecvente cazuri din practica judiciară, greșita calificare se prezintă sub următoarele forme:

- a) o faptă este considerată infracțiune, deși în realitate nu este, deoarece îi lipsește un element constitutiv prevăzut în norma de incriminare;
- b) fapta comisă este încadrată în raport cu o anumită normă de incriminare, deși în realitate ea întrunește elementele constitutive ale altei norme cu dispoziție mai gravă sau mai ușoară;
- c) fapta nu este considerată o infracțiune, deși în realitate constituie infracțiune, ajungându-se în acest caz la achitarea unor persoane vinovate, care ar trebui să fie sancționate penal.

Însă, nu doar instanța de judecată, dar și cei care reprezintă partea acuzării participă la procesul de calificare a infracțiunilor. De aceea, de contribuția lor depinde, de asemenea, aplicarea strictă a legii penale, în corespundere cu principiul legalității.

Astfel, o primă calificare propriu-zisă a infracțiunii, atribuită organului de urmărire penală, inclusiv procurorului, se realizează în momentul începerii urmăririi penale. În această ipoteză, actul oficial, care include în cuprinsul său obligatoriu calificarea infracțiunii, reprezintă ordonanța de începere a urmăririi penale.

Un alt moment esențial al procesului de calificare a infracțiunilor rezidă în punerea sub învinuire a făptuitorului, - acțiune procesuală de competența exclusivă a procurorului care emite în acest sens o ordonanță în cuprinsul căreia urmează, în mod obligatoriu, a fi realizată încadrarea juridico-penală a faptei săvârșite.

În fine, în faza judecării cauzei penale de către instanța competentă, calificarea faptei este exercitată și stabilită prin sentința instanței de judecată, care, în cazul în care rămâne definitivă, devine executorie. În situația în care sentința este atacată la o instanță ierarhic superioară, ultima poate confirma sau infirma calificarea constatată de prima instanță.

Așadar, calificarea infracțiunii este rezultatul unui proces lung de evaluare sau reevaluare a calificării inițiale, proces care este contradictoriu și privește, atât temeierile de drept, cât și temeierile de fapt pe care se fundamentează calificarea cuprinsă în hotărârea definitivă a instanței de judecată. La realizarea acestui proces contribuie inclusiv procurorii și judecătorii, care acționează în formele și modalitățile prevăzute în normele dreptului penal și ale dreptului procesual penal, asigurând legalitatea aplicării dreptului penal material și procesual.

II. OBIECTIVELE DISCIPLINEI

Obiective generale:

- aprofundarea cunoștințelor în materie, ținându-se cont de modificările legislative intervenite, precum și de jurisprudența Curții Supreme de Justiție și a altor instanțe;
- cunoașterea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la probleme de calificare a infracțiunilor;
- realizarea planului de calificare a infracțiunilor după elementele componente de infracțiune;
- evaluarea/autoevaluarea eficienței organelor de aplicare a legii penale în fiecare etapă a procesului de calificare a infracțiunilor;
- influențarea rezultatului calificării infracțiunilor, efectuate la etapele precedente;
- propunerea modalității de eficientizare a regulilor de calificare a infracțiunilor;
- construirea algoritmilor de calificare a infracțiunilor având o incidență sporită în practică;
- reevaluarea în permanență a propriilor aptitudini și abilități, acumulate cu prilejul calificării infracțiunilor;
- selectarea concepțiilor și ideilor, având o certă semnificație practică, necesare calificării infracțiunilor, formulate în cadrul recentelor studii științifice în materie penală;
- soluționarea unor spețe privind problemele de calificare a infracțiunilor.

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să definească conceptele teoretice legate de calificarea infracțiunilor;
- să utilizeze componenta de infracțiune ca instrument al calificării infracțiunii;
- să identifice etapele procesului de calificare a infracțiunii;
- să identifice elementele componente de infracțiune care determină calificarea;
- să determine locul și rolul calificării infracțiunilor în procesul de aplicare a legii penale.

La nivel de aplicare:

- să aplice principiile calificării infracțiunilor;
- să organizeze metodologic procesul de calificare a infracțiunilor;
- să utilizeze în procesul de calificare a infracțiunilor prevederile Constituției Republicii Moldova și ale actelor internaționale relevante, la care Republica Moldova este parte;
- să argumenteze necesitatea alegerii și interpretării normei de drept penal;
- să clasifice tipurile concurenței normelor penale;
- să clasifice tipurile pluralității de infracțiuni (mai cu seamă, a concursului de infracțiuni);
- să stabilească legăturile care apar între concurența normelor penale și concursul de infracțiuni.

La nivel de integrare:

- să recomande perfecționarea legii penale, folosind cunoștințele teoretice acumulate;
- să realizeze planul de calificare a infracțiunilor după elementele componente de infracțiune;
- să evalueze (autoevalueze) eficiența organelor de aplicare a legii penale în fiecare etapă a procesului de calificare a infracțiunilor;
- să influențeze asupra rezultatului calificării infracțiunilor, efectuate la etapele precedente;
- să propună modalități de eficientizare a regulilor de calificare a infracțiunilor;
- să construiască algoritmi de calificare a infracțiunilor având o incidență sporită în practică;
- să reevalueze în permanență propriile aptitudini și abilități, acumulate cu prilejul calificării infracțiunilor;
- să selecteze concepțiile și ideile, având o certă semnificație practică, necesare calificării infracțiunilor, formulate în cadrul recentelor studii științifice în materie penală.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Semestrul	Numărul de ore		Evaluarea
		C	S	
SO	II	12	24	examen

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	Tematica și repartizarea orientativă a orelor	Realizarea în timp (ore)
1.	Noțiunea și importanța calificării infracțiunilor	1
2.	Componenta de infracțiune și calificarea infracțiunilor	1
3.	Semnele componentei de infracțiune și importanța lor la calificare	1
4.	Procesul calificării infracțiunilor și etapele sale	1
5.	Calificarea după elementele componentei infracțiunii	1
6.	Calificarea infracțiunii unice	1
7.	Calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni	1
8.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre norma generală și norma specială	1
9.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre două norme speciale	1
10.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre parte și întreg	1
11.	Calificarea infracțiunilor în cazul activității infracționale neconsumate	1
12.	Calificarea infracțiunilor săvârșite cu participație	1
	În total	12

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. crt.	Tematica și repartizarea orientativă a orelor	Realizarea în timp (ore)
1.	Noțiunea și importanța calificării infracțiunilor	2
2.	Componenta de infracțiune și calificarea infracțiunilor	1
3.	Semnele componentei de infracțiune și importanța lor la calificare	1
4.	Procesul calificării infracțiunilor și etapele sale	2
5.	Calificarea după elementele componentei infracțiunii	3
6.	Calificarea infracțiunii unice	2
7.	Calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni	3
8.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre norma generală și norma specială	2
9.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre două norme speciale	2
10.	Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre parte și întreg	1
11.	Calificarea infracțiunilor în cazul activității infracționale neconsumate	2
12.	Calificarea infracțiunilor săvârșite cu participație	3
	În total	24

V. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
– să definească conceptul calificării infracțiunilor; – să determine conținutul procesului de calificare a infracțiunilor; – să evidențieze bazele științifice și metodologice ale procesului de calificare a infracțiunilor; – să identifice care variații de semne pot fi evidențiate în cazul unei infracțiuni concrete; – să propună o schemă de determinare a legăturii semnelor componente de infracțiune cu alte categorii de semne prezente în cazul săvârșirii unei infracțiuni; – să enumere modalitățile de calificare a infracțiunilor; – să relateze despre importanța fiecărei modalități de calificare a infracțiunilor; – să stabilească etapele aplicării normei penale; – să determine locul calificării infracțiunilor în cadrul aplicării normelor penale; – să argumenteze importanța calificării corecte a infracțiunilor.	<i>Noțiunea și importanța calificării infracțiunilor</i> • Conceptul calificării infracțiunilor și bazele ei științifice și metodologice. • Modalități de calificare a infracțiunilor. • Locul calificării în procesul aplicării normelor penale. • Principiile de calificare a infracțiunilor.
– să definească conceptul componente de infracțiune; – să determine funcțiile componente de infracțiune în procesul calificării infracțiunilor; – să determine structura componente de infracțiune; – să determine conținutul unor componente concrete de infracțiune cu stabilirea concretă a localizării semnelor lor în legea penală și în alte acte normative.	<i>Componenta de infracțiune și calificarea infracțiunilor</i> • Conceptul componente de infracțiune. • Construcția componente de infracțiune. • Elementele constitutive ale componente de infracțiune. • Componenta de infracțiune ca instrument al calificării.
– să determine importanța semnelor componente de infracțiune pentru calificarea infracțiunilor; – să clasifice semnele componente de infracțiune după mai multe criterii; – să determine importanța altor acte juridice la stabilirea semnelor componente de infracțiune.	<i>Semnele componente de infracțiune și importanța lor la calificare</i> • Conceptul semnelor componente de infracțiune și tipurile acestora. • Tipologia semnelor componente de infracțiune.
– să determine tipurile de probleme ce apar în procesul de calificare a infracțiunilor; – să enumere etapele alegerii normei penale pentru calificare; – să determine etapele procesului de calificare a infracțiunilor;	<i>Procesul de calificare a infracțiunilor și etapele acestuia</i> • Esența procesului de calificare a infracțiunilor. • Alegerea normei penale și etapele

- să identifice rolul judecătorului și procurorului la diferite etape ale calificării infracțiunilor; - să realizeze un plan de calificare a unei infracțiuni care să conțină: a) tipurile de probleme care pot să apară în procesul de calificare a infracțiunilor; b) etapele alegerii normei penale; c) etapele procesului de calificare a infracțiunilor; d) aspectele comune ale acestor sarcini.	sale. • Etapele procesului de calificare a infracțiunilor.
- să determine importanța și semnificația calificării după elementele componente de infracțiune; - să argumenteze importanța ordinii de efectuare a calificării după elementele componente de infracțiune pentru întreg procesul de calificare a infracțiunilor; - să propună un plan de calificare a unei fapte concrete după toate elementele componente de infracțiune.	<i>Calificarea după elementele componente de infracțiunii</i> • Calificarea după obiectul infracțiunii. • Calificarea după latura obiectivă a infracțiunii. • Calificarea după latura subiectivă a infracțiunii. • Calificarea după subiectul infracțiunii.
- să definească conceptul de infracțiune unică; - să determine conținutul fiecărei forme a componente de infracțiune unică; - să formuleze conceptul componente de infracțiune pentru fiecare formă a infracțiunii unice.	<i>Calificarea infracțiunii unice</i> • Conceptul infracțiunii unice. • Formele infracțiunii unice.
- să definească conceptul concursului de infracțiuni; - să determine specificul calificării infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni, în comparație cu calificarea unei infracțiuni unice; - să compare formele concursului de infracțiuni; - să reproducă exemple de fapte infracționale, care, fiind calificate, să constituie forme ale concursului de infracțiuni.	<i>Calificarea concursului de infracțiuni</i> • Concursul real. • Concursul ideal.
- să definească conceptul concurenței normelor penale; - să reproducă regulile de calificare a concurenței dintre norma generală și cea specială; - să identifice formele posibile de concurență a normelor generale și a normelor speciale în Codul penal al Republicii Moldova; - să determine raportul dintre norma specială și cea generală; - să selecteze cazuri din practică care să se refere la concurența dintre norma generală și cea specială.	<i>Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre norma generală și norma specială</i> • Conceptul concurenței normelor penale. • Formele concurenței de infracțiune. • Stabilirea normei generale și a normei speciale. • Formele existente de concurență dintre norma generală și cea specială.

– să definească conceptul concurenței normelor speciale; – să determine modalitățile concurenței dintre două norme speciale; – să stabilească legătura concurenței normelor juridico-penale cu pluralitatea de infracțiuni.	<i>Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre două norme speciale</i> • Concurența dintre două norme cu circumstanțe agravante. • Concurența dintre două norme cu circumstanțe atenuante. • Concurența dintre două norme: una cu circumstanțe agravante și una cu circumstanțe atenuante.
– să reproducă regulile de calificare a concurenței dintre parte și întreg; – să determine particularitățile concurenței după latura obiectivă a infracțiunii; – să argumenteze în ce cazuri are loc concurența după obiect, după latura obiectivă, după latura subiectivă, după subiect; – să selecteze cazuri de diversă natură din practica judiciară, care să se refere la concurența dintre parte și întreg.	<i>Calificarea infracțiunilor în cazul concurenței dintre parte și întreg</i> • Concurența după obiectul infracțiunii. • Concurența după latura obiectivă a infracțiunii. • Concurența după latura subiectivă a infracțiunii. • Concurența după subiectul infracțiunii.
– să determine importanța calificării infracțiunii neconsumate; – să identifice formele infracțiunii neconsumate; – să distingă infracțiunea consumată de cea neconsumată; – să selecteze cazuri din practica judiciară, când faptele vor putea fi calificate ca pregătire de infracțiune, ca tentativă de infracțiune, sub diferite forme ale sale, și ca infracțiune consumată.	<i>Calificarea infracțiunilor în cazul activității infracționale neconsumate</i> • Pregătirea de infracțiune. • Tentativa de infracțiune. • Infracțiunea consumată.
– să definească conceptul participației; – să determine rolul fiecărui participant la săvârșirea infracțiunii; – să realizeze corect calificarea acțiunilor fiecărui participant la infracțiune; – să argumenteze semnificația conceptului excesului de autor la calificarea infracțiunilor; – să selecteze cazuri din practică judiciară, când se atestă săvârșirea infracțiunii prin participație, o persoană fiind minoră, alta iresponsabilă, cealaltă întrunind toate trăsăturile subiectului.	<i>Calificarea infracțiunilor săvârșite prin participație</i> • Conceptul participației. • Participanții la infracțiune. • Formele participației.

VI. SUGESTII PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL AL AUDIENȚILOR

SUBIECTE/PROBLEME	FORME DE REALIZARE	MODALITĂȚI DE EVALUARE
1. Etapele procesului calificării infracțiunilor	1. Referate/rezumatate. 2. Studii.	- prezentarea rezultatelor.
2. Calificarea infracțiunilor după elementele componente de infracțiune	1. Referate/rezumatate. 2. Analiza generalizărilor Ministerului Justiției. 3. Analiza datelor statistice. 4. Portofoliu.	- prezentarea rezultatelor; - elaborarea articolelor; - publicarea rezumatelor; - participarea la conferințe științifice.
3. Calificarea infracțiunii unice	1. Proiecte. 2. Studiu de caz. 3. Referate/rezumatate.	- prezentarea rezultatelor; - elaborarea articolelor.
4. Calificarea infracțiunilor în cazul concursului de infracțiuni	1. Referate/rezumatate. 2. Proiecte.	- participarea la conferințe științifice; - elaborarea articolelor; - prezentarea rezultatelor.
5. Concurența normelor penale în procesul calificării infracțiunilor	1. Studiu de caz. 2. Studii. 3. Proiecte. 4. Referate.	- prezentarea rezultatelor; - participarea la conferințe științifice; - elaborarea și publicarea articolelor.
6. Calificarea activităților infracționale săvârșite prin participare	1. Studiu de caz. 2. Proiecte. 3. Referate.	- participarea la conferințe științifice; - elaborarea articolelor; - prezentarea rezultatelor.
7. Calificarea activităților infracționale neconsumate	1. Referate/rezumatate. 2. Proiecte.	- participarea la conferințe științifice; - prezentarea rezultatelor.

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Mostră de evaluare curentă

I. Tema seminarului: *Calificarea infracțiunii unice. Calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni*

Obiectivele:

- să definească conceptul de infracțiune unică;
- să determine conținutul fiecărei forme a componentei de infracțiune unică;
- să formuleze conceptul componentei de infracțiune pentru fiecare formă a infracțiunii unice;
- să definească conceptul concursului de infracțiuni;
- să determine specificul calificării infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni, în comparație cu calificarea unei infracțiuni unice;
- să compare formele concursului de infracțiuni;
- să reproducă exemple de fapte infracționale, care fiind calificate, să constituie forme ale concursului de infracțiuni.

II. Sarcini didactice:

Modalități de realizare:

1. Sarcini de nivelul I – cunoaștere și înțelegere

- Definiți conceptul de infracțiune unică	Expunerea Activitate frontală
- Relatați despre unitatea naturală de infracțiune și unitatea legală de infracțiune	Expunerea / explicația Activitate frontală
- Identificați formele infracțiunii unice	Dezbateri Activitate în grup
- Relatați despre participația improprie în cazul infracțiunii complexe	Expunerea / explicația
- Definiți conceptul de infracțiune continuă	Expunerea Activitate frontală
- Determinați momentul de consumare a infracțiunii prelungite	Dezbateri Activitate în grup
- Identificați condițiile pentru existența concursului de infracțiuni	Dezbateri Activitate în grup
- Definiți conceptele de concurs real și concurs ideal de infracțiuni	Expunerea Activitate frontală
- Determinați care formă a concursului de infracțiuni este denumită în doctrină și „concurș formal”	Dezbateri Activitate în grup

2. Sarcini de nivelul II – aplicare

- Comparați infracțiunea continuă cu infracțiunea prelungită
- Argumentați de ce infracțiunea continuă e considerată formă a unității naturale de infracțiune, iar infracțiunea complexă – formă a unității legale de infracțiune
- Determinați posibilitatea compatibilității infracțiunii continue cu infracțiunea complexă
- Determinați deosebirile dintre *error in persona* și *aberatio ictus*, ca forme ale infracțiunii deviate
- Demonstrați că concursul ideal este o pluralitate comprimată de infracțiuni, în opunere cu concursul real, care este o pluralitate distinctă de infracțiuni
- Argumentați dacă există sau nu concurs de infracțiuni în cazul în care intenția inițială de a săvârși infracțiunea se transformă în intenție supravenită

Analiză comparativă

Activitate în grup

Demonstrare

Activitate frontală

Demonstrare

Activitate frontală

Analiză comparativă

Activitate în grup

Demonstrare

Activitate frontală

Demonstrare

Activitate frontală

3. Sarcini de nivelul III – integrare

- Estimați oportunitatea menținerii în continuare a actualului mod de definire a concursului de infracțiuni
- Decideți dacă este sau nu oportun ca, în unele infracțiuni complexe (de exemplu, omorul însoțit de viol), infracțiunea având rolul de acțiune adiacentă în cadrul infracțiunii complexe (de exemplu, violul), să apară în postura de circumstanță agravantă, pierzându-și astfel individualitatea
- Propuneți completarea Codului penal cu două articole în care să fie definite noțiunile „infracțiunea progresivă” și „infracțiunea de obicei”, precum și determinate momentele de consumare a acestor forme ale infracțiunii unice

Modalități de realizare:

Argumentarea

Activitate în grup

Expunerea argumentativă

Activitate în grup

Expunerea argumentativă

Activitate în grup

III. Probleme, abordări care depășesc cadrul curricular, dar pot constitui sfera de interes al unor audienți:

- Calificarea infracțiunii unice și calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni, în conformitate cu legislația altor state și în plan istoric;
- Examenul teoretic al practicii judiciare privind calificarea infracțiunii unice și calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni;
- Problemele de tehnică legislativă vizând infracțiunea unică și concursul de infracțiuni;
- Regulile speciale de calificare a unor infracțiuni unice concrete și de calificare a infracțiunilor în unele cazuri determinate ale concursului de infracțiuni.

Bibliografie

- 📖 Codul penal al Republicii Moldova (art.28-30, 32, 33) (adoptat la 18.04.2002) // MO, 2002. - nr.128-129.
- 📖 Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.13 din 20.12.1993, „Cu privire la practica de stabilire a pedepsei pentru săvârșirea mai multor infracțiuni sau în cazul mai multor sentințe” // Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974 – iulie 2002). - Chișinău: 2002. - p.277-282.
- 📖 Botnaru S., Șavga A., Grosu V., Grama M. Drept penal. Partea Generală. - Chișinău: Cartier, 2005. - p.277-289, 588-589.
- 📖 Гаухман Л.Д. Квалификация преступлений: закон и теория, практика. - Москва: ЮрИнфоР, 2001. - с.301-305.
- 📖 Butiuc C. Infracțiunea complexă. - București: ALL Beck, 1999.
- 📖 Paraschiv G. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni // Revista de drept penal. - 1995, nr.4. - p.51.
- 📖 Streteanu F. Pluralitate de subiecți pasivi. Unitate sau pluralitate de infracțiuni // Revista de drept penal. - 1996, nr.2. - p.35.
- 📖 Mirișan V. Schimbarea încadrării juridice dintr-un concurs de infracțiuni într-o infracțiune complexă // Dreptul. - 1992, nr.1. - p.58.

B. Mostră de evaluare sumativă periodică

Tema seminarului: „Calificarea infracțiunilor în cazul unui concurs de infracțiuni”

1. Considerați oare oportună excluderea din terminologia Codului penal în vigoare a noțiunii „recidivist deosebit de periculos”?
2. Argumentați dacă este sau nu posibilă existența concursului ideal între furtul săvârșit prin pătrundere în locuință (lit. c.) alin.(2) art.186 CP RM) și violarea de domiciliu (art.179 CP RM).
3. Argumentați dacă există sau nu concursul dintre viol și incest în cazul raportului sexual săvârșit de către tată asupra fiicei sale, atunci când aceasta, având vârsta de trei ani, consimte întreținerea raportului sexual.
4. Argumentați care trebuie să fie calificarea în cazul în care, după trei furturi neagravate, se comite un jaf cu cauzarea de daune în proporții considerabile, urmat de un furt săvârșit în timpul unei calamități.
5. Într-o speță, Judecătoria raională Glodeni a reținut că, în condiții casnice, făptuitoarea a născut doi copii de sex feminin, și, urmând scopul de a-i lipsi de viață, i-a înecat într-un lighean de masă plastică plin cu apă și lichid hemoragic.
Implică oare pluralitatea de victime în mod necesar pluralitatea de infracțiuni?
Cum trebuie calificate cele săvârșite:
  - a) ca un concurs dintre două infracțiuni de pruncucidere;
  - b) ca infracțiune unică prelungită de pruncucidere.*Argumentați-vă răspunsurile.*

C. **Mostră de evaluare sumativă finală:**

Test

Subiectul 1: Noțiunea și importanța calificării infracțiunilor

- 1.1. Definiți conceptul calificării infracțiunilor.
- 1.2. Argumentați necesitatea calificării în procesul aplicării normelor penale.
- 1.3. Recomandați perfecționarea art.113 „Noțiunea de calificare a infracțiunii” din Codul penal.

Subiectul 2: Legea penală – baza juridică a calificării infracțiunilor

- 1.1. Determinați elementele structurale ale normei penale.
- 1.2. Comparați tipurile dispoziției normei penale.
- 1.3. Argumentați dacă este sau nu necesară păstrarea prevederii de la alin.(2) art.3 CP RM, conform căreia interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

Subiectul 3: Componenta de infracțiune și calificarea infracțiunilor.

- 1.1. Identificați tipurile de componentă de infracțiune.
- 1.2. Argumentați cum variază momentul consumării infracțiunii în dependență de construcția ei.
- 1.3. Recomandați perfecționarea art.52 „Componenta infracțiunii” din Codul penal.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Surse normative și explicative:

1. Constituția Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1.
2. Codul penal al Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.128-129.
3. Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (mai 1974-iulie 2002). - Chișinău, 2002.

2. Manuale și monografii:

1. Antoniu G. *Unele aspecte cu privire la tentativa în cazul infracțiunilor complexe.* - București, 1983.
2. Antoniu G. *Vinovăția penală.* - București: Editura Academiei Române, 1995.
3. Borodac A., German M. *Calificarea infracțiunilor.* - Chișinău, 2006.
4. Braunștein B. *Cu privire la tratamentul juridic al concursului de infracțiuni.* - Iași, 1967.
5. Brînză S., Ulianovschi X., Stați V., Grosu V., Țurcanu I. *Drept penal. Partea Specială.* - Chișinău, 2005.
6. Brînză S., Stati V. *Drept penal. Partea Specială* – Chișinău 2011
7. Bulai C. *Manual de drept penal. Partea Generală.* - București: ALL, 1997.
8. Butiuc C. *Infracțiunea complexă, Studii juridice.* - București: ALL BECK, 1999.
9. Carpov T. *Coparticiparea la săvârșirea infracțiunii.* - Chișinău: Cartea Moldovenească, 1986.
10. Carpov T., Florea C., Grecu R. *Componenta de infracțiune.* - Chișinău: CE USM, 1989.
11. Ciuncan D. *Unele considerații privind săvârșirea infracțiunilor de mai multe persoane.* - București, 1983.
12. Dobrinoiu V., Pascu I., Molnar I., Nistoreanu Gh., Boroi A., Lazăr V. *Drept penal. Partea Generală.* - București: Europa Nova, 1999.
13. Botnaru S., Șavga A., Grosu V., Grama M. *Drept penal. Partea Generală.* - Chișinău: Cartier, 2005.
14. Giurgiu N. *Legea penală și infracțiunea (doctrină, legislație practică).* - Iași: Gama, 1998.
15. Grama M. *Participanții la infracțiune și particularitățile răspunderii lor.* - Chișinău, CE

- USM, 2004.
16. Jidveian V. *Raportul de cauzalitate în dreptul penal. Aspecte practice.* - Alba-Iulia: Mesagerul, 1995.
  17. Trainin A.N. *Teoria generală a conținutului infracțiunii.* - București: Editura Științifică, 1959 (ediția română).
  18. Ulianovschi Gh. *Participația penală.* - Chișinău, 2000.
  19. Ungureanu A. *Drept penal. Partea Generală.* - București: Lumina Lex, 1995.
  20. Zolyneak M. *Drept penal. Partea Generală.* Vol.II, Vol.III. - Iași: Chemarea, 1993.
  21. Бородин С. *Квалификация преступлений против жизни.* - Москва, 1967.
  22. Брайнин И. *Уголовный закон и его применение.* - Москва, 1967.
  23. Бурчак Ф.Н. *Квалификация преступлений.* - Киев, 1985.
  24. Вагель П., Михеев Р. *Теоретические основы установления вины.* - Владивосток, 1975.
  25. Волков Б.С. *Мотив и квалификация преступлений.* - Казань, 1968.
  26. Гаухман А.В. *Квалификация преступлений: Закон, Теория, Практика.* - Москва, 2003.
  27. Горелик И. *Квалификация преступлений опасных для жизни и здоровья.* - Минск, 1973.
  28. Кадников Н.Г. *Квалификация преступлений и вопросы судебного толкования. Теория и практика.* - Москва: Норма, 2003.
  29. Карпец И.И. *Уголовное право и этика.* - Москва, 1985.
  30. Кожемякин Б.А., Тер-Акопов А.А. *Логические основы квалификации преступлений: Учебник.* - Москва, 1987.
  31. Коржанский Н. *Квалификация преступления при ошибке в объекте и предмете посягательства.* - Москва, 1974.
  32. Кригер Г. *Добровольный отказ от совершения преступления.* - Москва, 1975.
  33. Кудрявцев В. *Общая теория квалификации преступлений.* - Москва, 2004.
  34. Куринов Б. *Научные основы квалификации преступлений.* - МГУ, 1984.
  35. Левицки Г. *Квалификация преступлений.* - Москва, 1978.
  36. Рарог А.И. *Квалификация преступлений по субъективным признакам.* - Санкт-Петербург, 2003.
  37. Ситковская О.В. *Психологический комментарий к Уголовному кодексу РФ.* - Москва, 1999.
  38. Ситковская О.В. *Аффект. Криминально-психологическое исследование.* - Москва, 2001.
  39. Соковых Ю.Ю. *Информатизация квалификации преступлений (теоретико-правовые аспекты).* - Москва, 1998.
  40. Тарарухин С.А. *Установление мотива и квалификация преступления.* - Киев, 1977.
  41. Толкаченко А.А. *Теоретические основы квалификации преступлений.* - Москва, 2004.